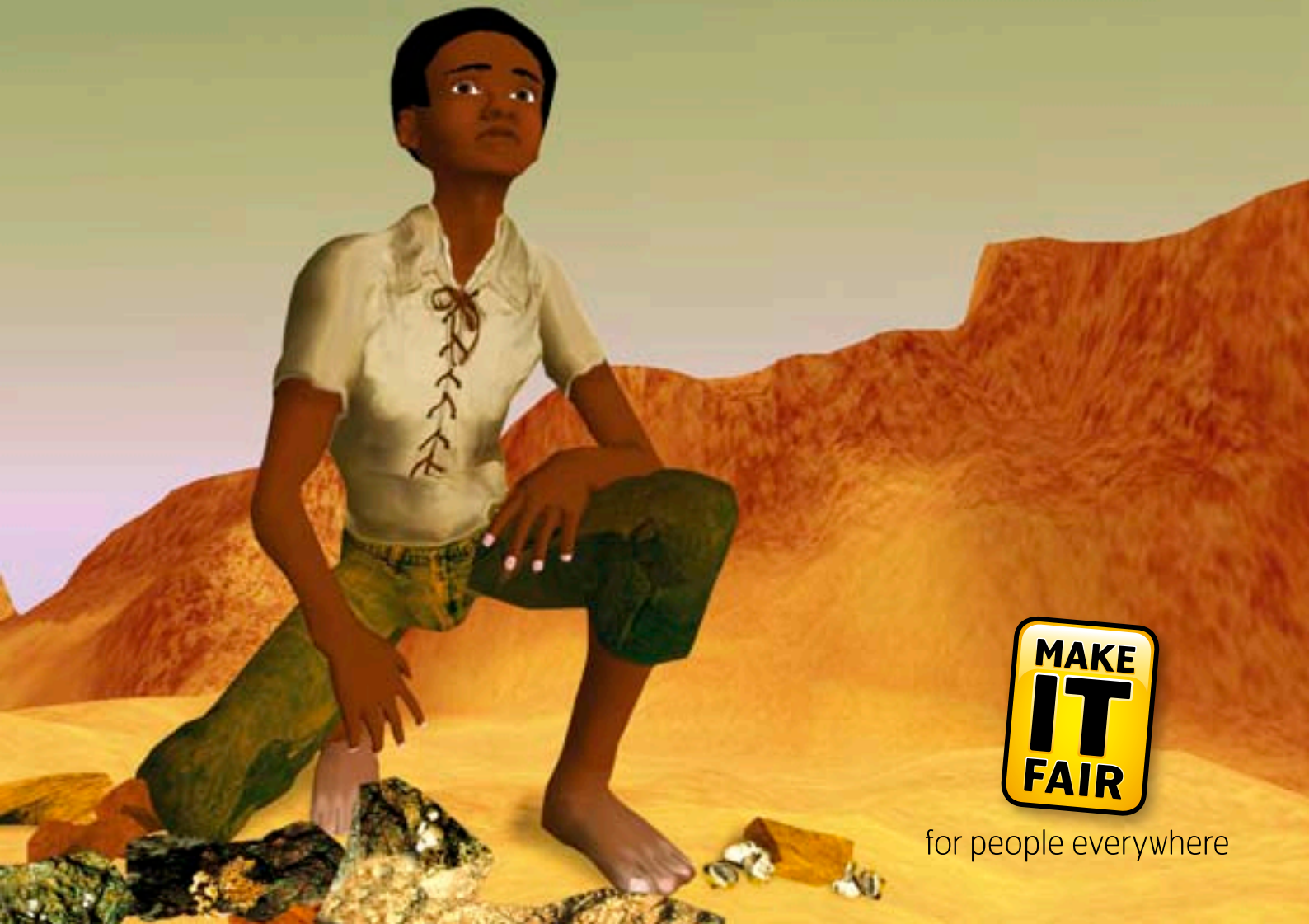

TUUSTELEMÄT

Tinan, koboltin ja platinan kaivuu elektroniikkaan:

- **Capacitating Electronics:** The impact of platinum and palladium mining on communities.
- **Powering the Mobile World:** Cobalt production for batteries in Zambia and the DR Congo.
- **Connecting Components, Dividing Communities:** Tin production for consumer electronics in the DR Congo and Indonesia.

for people everywhere

KOULUA TYÖTÄ KOULUUN UUKSI

Tämän yhteenvedon pohjana on raportti: Capacitating Electronics: The corrosive effects of platinum and palladium mining on labour rights and communities, SOMO, November 2007.

Platinan kulutus kovalevyissä ja LCD-näyttöissä läppäreissämme ja televideoissamme kasvaa. makeITfair on selvittänyt, että platinakaivosten työntekijät kärsivät vaarallisissa oloissa tienaten nälkähalkkoja. Etelä-Afrikassa kokonaisia kyliä on pakkosiirretty platinakaivosten tieltä.

VAARALLINEN TYÖ

makeITfair on puhunut kaivostyöläisten kanssa - erityisesti pätkätyöläisten. Platinan korkean hinnan vuoksi joitakin vanhoja kaivoksia louhitaan uudestaan hengenvaarallisissa oloissa. Vakituisten työntekijöiden ei anneta koskea näihin kaivoksiin, vaan ne siirretään ulkopuolisille sopimusyrittäjille, joiden työntekijät eivät ole erikoistuneet vaarallisiin oloihin ja saaneet vain kolmen päivän turvallisuuskoulutuksen.

Näitä alihankittuja työläisiä eivät yleensä koske samat sopimukset kuin kaivosyhtiöiden omia työntekijöitä. Palkat ovat pienemmät, työehtosopimusten hyödyt tavoittamattomissa ja sopimukset väliaikaisia. Ei ole yllätys, etteivät nämä työntekijät saa kunnollista palkkaa, joka riittäisi perheiden ruokaan, kunnolliseen asumukseen ja koulutukseen. 40 prosenttia Anglo Platinumin, maailman suurimman platinayhtiön, työntekijöistä puurtaa määräaikaisina.

VAIKUTUKSET YHTEISÖIHIN

Työntekijät eivät ole ainoita kärsijöitä. makeITfair selvitti, että eräällä Etelä-Afrikan kaivosalueella 7 000 ihmistä on pakotettu jättämään kotinsa pelkästään yhden Anglo Platinumin käyttämän kaivoksen takia. Toiset 10 000 asukasta elää pakkosiirron uhan alla. Ensimmäisenä lähtemään joutuneet perheet elävät säädyttömässä oloissa lähes ilman sähköä ja juoksevaa vettä. Ja viljelystä sukupolvien ajan toimeentulonsa saaneet kylät ovat menettäneet maansa ja elinkeinonsa.

**JOS HALUAT LUKEA KOKO RAPORTIN, SAADA TIETOA
MAKEITFAIR-KAMPAJASTA TAI TEHDÄ TIETOTEKNIKASTA
REILUMPAA KAIKILLE KAIKKIALLA, KÄY NETTISIVUILLAMME**

www.makeITfair.org

MITÄ ON TEHTÄVISSÄ?

Vaikka vastuu platinakaivosten ja niiden ympäristön oloista kuuluukin Anglo Platinumille ja muille kaivosyhtiöille, suurten kulutuselektronikkayhtiöiden tulisi myös kantaa oma vastuunsa alihankkijaketjustaan metalleihin asti. Nämä brändiyrittäjät voisivat halutessaan painostaa kaivosyhtiöitä varmistamaan, että niiden tuotteissa käytetyt metallit on kaivettu kestäväällä tavalla.

Myös kuluttajien pitäisi vaatia vastuullisemmin valmistettua elektroniikkaa, tehdä kysymyksiä ja kertoa suurille brändiyhtiöille, että he ovat valmiita maksamaan enemmän reiluista ja eettisistä elektroniikkatuotteista.

LIITTA

MOBIILILIITTA

Tämän yhteenvedon pohjana on raportti: Powering the Mobile World: Cobalt production for batteries in Zambia and the DR Congo, SwedWatch, November 2007.

Kongon demokraattisessa tasavallassa 50 000 lasta, joista osa seitsenvuotiaita, vaarantaa henkensä kobolttikaivoksissa. Kobolttia tarvitaan ladattaviin akkuihin, joita käytetään kannettavien elektroniikkalaitteiden kuten kännyköiden, läppäreiden, mp3-soitinten ja pelikonsolien virranlähteinä.

makeITfair raportoi, että työolot ovat usein epäinhimilliset ja ympäristö kärsii peruuttamattomista tuhoista Kongossa ja Sambiassa, mistä lähes puolet maailman koboltista on peräisin. Vaikka kaivosyhtiöt tuovat elintärkeitä työpaikkoja ja investointeja työttömyydestä kärsiviin köyhiin maihin, raporttimme mukaan palkat ja työolot ovat tästä huolimatta monesti surkeat.

Kongon demokraattisessa tasavallassa Katangan maakunnassa köyhyys pakottaa monet lapset kaivoksiin. He altistuvat silmiä ärsyttävälle ja keuhkoja vahingoittavalle mineraalipölylle ja elävät hyvin epäterveellistä ja vaarallista elämää. Jotkut heistä työskentelevät vain koulun lomaaikoina. Jotkut työskentelevät, koska vanhemmilla ei ole rahaa lähettää heitä kouluun. Arviolta jopa kolmannes Katangan 100 000 – 140 000 kaivostyöläisestä ovat alle 18-vuotiaita.

PITKIÄ PÄIVIÄ NÄLKÄPALKALLA

Sekä Kongossa että Sambiassa työntekijät kärsivät onnettomuuksista ja työperäisistä sairauksista, jotka voitaisiin estää, jos työturvallisuutta ajateltaisiin ja siihen panostettaisiin. Sambian kaivoksissa tapahtui 80 kuolemaan johtanutta onnettomuutta yksistään vuonna 2005.

Metallien maailmanmarkkinahinnat hipovat pilviä ja kaivosyhtiöihin virtaa suuria voittoja. Silti useilla kaivostyöntekijöillä ei ole varaa edes perheidensä ruokaan tai lääkkeisiin, vaikka puurtaisivat pitkiä päiviä.

Samaan aikaan kun metallien kysyntä kasvaa, myös uusimmassa elektroniikassamme käytettyjen metallien, ympäristö kärsii tuhoista kaikilla Afrikan kaivosalueilla. Sambian kobolttikaivosten lähiasukkaat valittavat pilaantuneesta maasta ja vedestä. Kaalia ja tomaatteja kasvattaneet viljelijät ovat menettäneet toimeentulonsa saastumisen takia. Kongon Katangassa useat työntekijät pelkäävät radioaktiivisuutta, joka on lähtöisin joskus kupari- ja kobolttimalmin seassa olevasta uraanista.

MITÄ ON TEHTÄVISSÄ?

Elektroniikkateollisuus käyttää neljänneksen maailman koboltista. Silti suuret elektroniikkayhtiöt kuten Philips, Acer, Nokia ja Apple väittävät, etteivät voi vaikuttaa kaivostasolla. Omien sanojensa mukaan ne ovat vähäisiä metallin kuluttajia ja metallien jäljittäminen on niiden mielestä vaikeaa. makeITfair-selvitys kuitenkin osoittaa, että on mahdollista löytää useita kaivoksia, joista koboltti on peräisin. Elektroniikkalaitteiden akkujen ja Kongon sekä Sambian kaivosten välillä on suora yhteys.

MAKEITFAIR ON EUROOPPALAISTEN KANSALAIJÄRJESTÖJEN KAMPANJA, JONKA TARKOITUKSENA ON KYSEENALAISTAA KULUTUSELEKTRONIIKAN TUOTANTOKETJUN EPÄOIKEUDENMUKAISET JA KESTÄMÄTTÖMÄT KÄYTTÄNNÖT. LUKEAKSESI KOKO SELVITYKSEN TAI JOS HALUAT TEHDÄ TIETOTEKNIKASTA REILUMPAA KAIKILLE KAIKKIALLA, KÄY NETTISIVUILLAMME

www.makeITfair.org

YHDISTÄÄ KOMPONENTTEJA - AIKKAO VHTALELUA

Tämän yhteenvedon pohjana on raportti: Connecting Components, Dividing Communities - Tin production for consumer electronics in the DR Congo and Indonesia, FinnWatch, joulukuu 2007.

Kulutuselektronikasta on tullut itsestäänselvä osa päivittäistä elämäämme. Tietokoneemme, kännykkämme, mp3-soittimemme ja pelikonsolimme sisällä komponentit on liitetty piirilevyn tinaa sisältävällä juotteella. Elektroniikkateollisuus käyttää 35 prosenttia maailman tinasta. Kun elektroniikan kysyntä kasvaa, niin kasvaa myös mineraalien kulutus - ja joissakin maissa tämä ylläpitää veristä sisällissotaa. Esimerkiksi Kongon demokraattisen tasavallan itäosassa, josta on lähtöisin 2-3 prosenttia maailman tinamalmista, aseelliset ryhmät rikastuvat tinamalmin myynnistä saaduilla tuloilla. Kolme vuotta sitten yhtä maan mineraalirikkaimmista tinakaivoksista nimeltä Bisie piti hallussaan alueen suurin sotaherra. Silloinkin tina löysi reittinsä kaivoksesta kansainvälisille markkinoille. Alkuvuodesta 2008 Bisietä kontrolloi yhä armeijaan sulautumaton aseellinen joukko, joka on syllistynyt ihmisoikeusrikkomuksiin.

VAARALLISET TYÖLOJAT

Useat pienkaivajat elävät ja työskentelevät vaarallisissa oloissa Bisien kaltaisissa kaivoksissa. Vuonna 2006 yksin Bisieissä raportoitiin 10 kuolemaan johtanutta onnettomuutta. Jotkut tunneleista ovat jopa 200 metriä pitkiä, puolta pidempiä kuin paikallinen lainsäädäntö sallii. Useimmat Kongon pienkaivajista tienaa vain 1-2 euroa päivässä. YK:n arvion mukaan 75 prosenttia näistä kaivajista ei pysty ansaitsemaan minimitoimeentuloa perheelleen. Koska useat heistä liikkuvat työn perässä ja saapuvat sankoin joukoin uusille kaivosalueille, paikallisyhteisöt kärsivät ruoan hinnan noususta ja kasvavasta inflaatiosta. makeITfair sai selville, että kauppareitit Kongosta johtavat kohti Aasian tinantuottajia, elektroniikan tinajuotevalmistajia sekä suurten brändien komponentti- ja sopimusvalmistajia.

YMPÄRISTÖTUHOT

Tinankaivuu aiheuttaa myös vakavia ympäristöongelmia. Maailman toiseksi suurimmassa tinamaassa Indonesiassa kaivostoiminnan jäljet näkyvät selvästi Bangkan ja Belitungin saarien, maan tinakeskittymän, ympäristössä. Niiden metsät ja vesistöt puhumattakaan kasvi- ja eläinlajeista ovat osin tuhoutuneet. Maisema muistuttaa paikoin kuun maisemaa vanhoine saaria täplittävine kaivoskuoppineen.

**JOS HALUAT LUKEA KOKO RAPORTIN, SAADA
TIETOA MAKEITFAIR-KAMPANJASTA TAI TEHDÄ
TIETOTEKNIKASTA REILUMPAA KAIKILLE
KAIKKIALLA, KÄY NETTISIVUILLAMME**

www.makeITfair.org

Tämä julkaisu on tuotettu Euroopan unionin tuella.
Sen sisällöstä vastaa yksin projektia koordinoiva
hollantilainen SOMO-järjestö, eikä sen voida katsoa
edustavan Euroopan unionin mielipiteitä.

MITÄ ON TEHTÄVISSÄ?

Huhtikuussa 2007 makeITfair teki kyselyn kulutuselektronikan 20 suurimmalle brändiyhtiölle. Omien sanojensa mukaan ne käyttävät metalleja vain vähän, ja metallien jäljittäminen on niiden mielestä vaikeaa. Elektroniikkateollisuus on kuitenkin monien metallien merkittävä kuluttaja, minkä tämä selvitys osoittaa. Niiden tuotteiden sekä Kongon, Indonesian ja useiden muiden kehitysmaiden kaivosten välillä on suora yhteys. makeITfair haastaa isot brändiyhtiöt kantamaan vastuunsa ihmisoikeusrikkomuksista ja ympäristötuhoista koko tuotantoketjussaan. Halutessaan ne voivat yhdessä vaikuttaa ympäristöongelmien ja väkivaltaisen konfliktin vähentämiseen.